

ادوارد راث استاین،
هربرت میوشامپ، مارتین ای. مارتی

چشم اندازهای آرمان شهر

ترجمه‌ی

امیر یداله پور

فهرست

- دییاجه ۷
- آرمان شهر و ناخشنودی هایش ادوارد راث استاین ۱۱
- خدمتی در کار نیست هربرت میوشامپ ۴۱
- «حتا اگر چنین باشد، باز هم آن را بین»: دورنمای
طنزآمیز آرمان شهرها مارتین ای. مارتی ۶۳
- نمایه ۱۰۷

دیباچه

سه مقاله‌ی این کتاب، سخن‌رانی‌های جداگانه‌ای بوده‌اند که در سال ۲۰۰۰ در انتشارات دانشگاه آکسفورد و مجموعه‌ی سخن‌رانی‌های کتاب‌خانه‌ی عمومی نیویورک برگزار شدند. در آن سال، یعنی در آستانه‌ی هزاره‌ی نو، موضوع آرمان‌شهر موضوع خوبی برای کاوش و بررسی به نظر می‌آمد. کتاب‌خانه‌ی نمایشگاه بزرگی به راه انداخت، به نام «آرمان‌شهر: جست‌وجوی جامعه‌ی آرمانی در جهان غرب». آکسفورد هم سه نفر از سخن‌رانان برجسته — ادوارد راث‌استاین^۱، منتقد فرهنگی، هربرت میوشامپ^۲، منتقد معماری، و مارتین ای. مارتی^۳، مورخ دین — را دعوت کرد تا درباره‌ی تاریخ اندیشه‌ی آرمان‌شهری، عینیت آن، و مفاهیم آن بحث کنند؛ که نتیجه‌اش سه قطعه‌ی مجزا اما مرتبط است که خوانندگان را از گستره‌ی اندیشمندان دینی و نویسندگان و هنرمندانی که دغدغه‌ی جست‌وجوی جامعه‌ی آرمانی انسان را در سر داشتند، و آنچه می‌توانیم از انگاره‌ها و تجارب آنان بیاموزیم، آگاه می‌کند.

در مقاله‌ی نخست، ادوارد راث‌استاین به مسئله‌ای می‌پردازد که می‌توانیم آن را تراژدی آرمان‌شهر بنامیم؛ این حقیقت اساسی که طرح‌های آرمان‌شهری بذر

1. Edward Rothstein

2. Herbert Muschamp

3. Martin E. Marty

تخریب خودشان را در درون خود دارند: انقلاب‌های خشونت‌بار، تمامیت‌خواه، یا از میان رفتن رواداری. هم‌چنین او پیوند ناگسستنی میان باورهای نهادینه‌ی انگاره‌های آرمان‌شهری — هماهنگی، برابری، رفع نیازها یا امیال بی‌پاسخ، تعامل اخلاقی، و نیروی منتج برای ایجاد شکل‌های تازه‌ی آگاهی انسان — و امکان اساسی پیشرفت اجتماعی را باز می‌کند. راث‌استاین بر این است که تلاش‌های آرمان‌شهری هر خطری داشته باشد، «خود این جست‌وجو» هنوز هم پیش شرط خیال‌انگیز تغییرات دست‌یافتنی دنیوی است. او فناوری نوپای اینترنت را به‌عنوان یک طرح شبه‌آرمان‌شهری معرفی می‌کند — طرحی که شاید هرگز به امحای هویت‌های عرفی و صورت‌های تعاملی منجر نشود (پیش‌آمدهایی که خالقان اینترنت در خیال‌اش بودند)، اما به هر حال، بنیان‌های روابط اجتماعی دنیای کنونی ما را دگرگون کرده است.

هربرت میوشامپ انگیزه‌های آرمان‌شهری — به‌معنای تمامیت‌ناشی از میل به یکی شدن با مخالفان یا ناهم‌خوانان — را در دو تلاش به‌ظاهر متفاوت جست‌وجو می‌کند. در دیدگاه او، معماری و آیین بودا، به دلیل وابستگی همسان‌شان به بازجویی و پالایش ادراک، در کنار یک‌دیگر قرار می‌گیرند. معمارانی چون آدولف لوس^۱ با طراحی ساختمان‌هایی که میانجی نیازهای زیبایی‌شناختی و اجتماعی، و میانجی فضای داخلی ساختمان و فضای بیرونی زمینه‌ی آن‌اند، آرمان‌های آرمان‌شهری را به چالش می‌کشند. کیهان‌شناسی آیین بودایی مه‌ایانه (بر پایه‌ی این درک استعاری که شرط کمال گل لوتوس آشوب تیره‌وتار مرداب است؛ تنها محیطی که لوتوس در آن می‌روید) از طریق درک عمیق تضاد و تناقض، به دنبال تحقق امکان آرمان‌شهری است. به نظر میوشامپ، چنین درکی التزام به جهان را تقویت می‌کند؛ التزامی که با جست‌وجوی همیشگی آگاهی درست از تجربه‌های ذهنی و واقعیت‌های عینی، ناکاملی و نقص را بازمی‌شناسد و از این ره، امکان فراروی را می‌آفریند.

در مقاله‌ی پایانی، مارتین مارتی از نمونه‌های تاریخی اندیشه‌ی آرمان‌شهری که در درک کنونی ما از آرمان‌شهر مؤثرند سخن می‌گوید: آرمان‌شهر توماس مور^۱، تلاش‌های توماس مونتسر^۲ راهب با هدف ساختن جامعه‌ای بر اساس اصول دینی او در آلمان قرن شانزدهم، و جامعه‌ای که یوهان والنتین آندریای^۳، متفکر دینی آلمانی دیگر در اثر قرن هفدهمی خود با نام عیسا شهر به تصویر می‌کشد. بدین ترتیب، راث‌استاین یادآور می‌شود که برنامه‌های آرمان‌شهری فی‌نفسه محکوم به شکست‌اند، اما مارتی پیشنهاد می‌کند که این تلاش‌ها را بینیم تا جامعه‌ی بی‌نقص را با «طنز انسانی» درک کنیم. به نظر مارتی، والاترین ارزش اندیشه‌ی آرمان‌شهری، در تعادل میان درک شناخت آن اندیشه از توانایی انسان، و شک‌گرایی سالم در برابر نظم مطلق که بیش‌تر آرمان‌شهرها در خیال آن‌اند، یافت می‌شود.

این مقاله‌ها در عین‌گزینشی و فراگیربودن، در کنار هم‌دیگر، با قدرت تمام درباره‌ی پیچیدگی و تناقضات ذاتی جست‌وجوی جهان‌کامل، و نیز درباره‌ی شیوه‌های گسترش مرزهای خیال انسان در پی اندیشه‌ی آرمان‌شهری سخن می‌گویند.

فوراها دی. نورتون^۴

1. Thomas More

2. Thomas Müntzer

3. Johann Valentine Andreae

4. Furaha D. Norton

1. Adolph Loos